

Opening expositie 75 jaar later- herinneringen van Joodse onderduikkinderen in Limburg in Gouvernement aan de Maas op 12 september 2019

Dames en heren,

Vanmorgen was ik Mesch,

het allereerste dorp van Limburg, van Nederland, dat 75 jaar geleden de bevrijding mocht meemaken.

Een bevrijding die eerst snel leek te gaan.

Binnen 2 dagen was ook Maastricht vrij;

en niet zo heel veel later vrijwel heel Zuid-Limburg

Dan wordt het een bevrijding die moeizaam wordt;

het duurt zes maanden voordat heel Limburg begin maart 1945 vrij is;

zes lange maanden waarin,

- vele slachtoffers vallen;
- hele dorpen en steden worden vernield;
- gejaagd wordt op mannen en jongens en tienduizenden gedwongen worden te vluchten...

Maar bovenal was het een bevrijding die te laat kwam;

v el te laat kwam voor zoveel familieleden van de kinderen waar deze tentoonstelling om draait: de Joodse onderduikkinderen in Limburg.

Het zijn kinderen die de oorlog overleefden, die uit de greep bleven van de afschuwelijke vernietigingsmachines van de nazi's, maar tegen welke prijs?

Welke prijs betaal je als argeloos kind als je plots uit je vertrouwde omgeving wordt gehaald, opeens je ouders en broers en zussen moet missen, om vaak moederziel alleen bij wildvreemde mensen te moeten gaan leven.

Op het vaak net zo vreemde Limburgse platteland.

Want veel van die kinderen kwamen uit de Randstad. En werden als zogenaamde

'Rotterdamertjes' bij de vele Limburgse gezinnen

geplaatst die open stonden voor het opvangen van die kinderen, die zogenaamd door dat bombardement op die Maasstad geen dak meer boven het hoofd hadden.

Kinderen die onder valse naam deel gingen uitmaken van katholieke gezinnen, waar ze niets meer van hun eigen geloof meekregen.

En als ze heel jong waren, zich ook helemaal niets meer van hun ouders konden herinneren. Die hun pleegouders als hun echte ouders zagen; en hun echte vader en moeder als wildvreemden.

De prijs die deze kinderen betaalden was dus hoog.

En deze tentoonstelling maakt duidelijk hóe hoog;
hoe traumatisch die onderduik uiteindelijk was;
en welke sporen het naliet.

Het zijn tien markante personen die ons hiervoor in deze expositie aan de hand nemen; ons hun verhaal vertellen.

In interviews;
in de vorm van beeldende kunst;
in muziek.

Het zijn stuk voor stuk verhalen van groot leed, maar ook van enorme levenskracht.

Zoals **het verhaal en leven van Appie Drielsma**, die met de opdracht voor een monument in voormalig concentratiekamp Mauthausen een keerpunt in zijn leven meemaakt.

Of het **verhaal en leven van Ed van Thijn**, de latere burgemeester van Amsterdam, die eenzelfde keerpunt beleeft rondom de debatten over de Drie van Breda.

Of het **verhaal en leven van Ansjie Rafalowicz**, geboren in Amsterdam en ondergedoken in Gulpen. Zij bouwde als Ann Burton een internationale carrière op geïnspireerd door de muziek van onze bevrijders uit de VS.

En zo dadelijk zal ook Mattie Tugendhaft zijn indrukwekkend verhaal met ons delen. Als 6 jarig jochie - en zijn ouders enorm missend – moest hij van het een naar het andere onderduikadres. En maakte hij dingen mee die een kind nooit zou mogen meemaken...

Dames en heren, ik sprak ook vanmorgen in Mesch.

Over de onwetendheid van 'ons van na de oorlog' om te weten hoe het is om niet in vrijheid te leven.

En het daarom juist zo goed is dat we het komend jaar uitgebreid 75 jaar bevrijding vieren.

Niet enkel om te feesten - zoals ik ook vanochtend zei - maar bovenal te beseffen hoe belangrijk het is bevrijd te blijven.

Om **bevrijd te blijven** van ideeën die de ene mens boven de ander stellen;

Om **bevrijd te blijven** van het kwaad dat in extremen schuilt;

Om **bevrijd te blijven** van bullebakkerij

Ik denk – en hoop – dat de expositie die wij hier vandaag openen,
hier in het huis van Limburg,
hierin een leerschool mag zijn.

Een leerschool waarin juist het kind
ons een belangrijke les leert
over vrijheid...

vrijheid waarop we allemaal evenveel recht hebben;
vrijheid waarbinnen geen ruimte is voor discriminatie en racisme;
en vrijheid waarmee geen enkel kind meer een trauma te boven moet komen, zoals de kinderen in deze
expositie.

Voor zo'n wijze levensles, geef ik nu graag het woord aan de heer Mattie Tugendhaft, geboren als Majer...